Asunto- ja ympäristöjaosto 11.11.2016
Kirjallinen asiantuntijalausunto

Kysymykset maatalous- ja ympäristöministerille

1. **Ympäristöministeriön hallinnonalan kipupisteet vuoden 2017 talousarvioesityksessä**

   35.20.01 Asumisen rahoittamis- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

   Hallitus on antanut eduskunnalle 15.9.2016 eduskunnalle esityksen korjausavustuksia koskevaksi laiksi. Laissa siirretään aiemmin kuntien tehtävänä ollut vanhusten ja vammaisten korjausavustusten myöntä-minen ARA:n tehtäväksi. ARA tarvitsee 5 henkilön lisäresursointiin tarvittavan 350 000 euroa korjausavustusten käsittelyä varten.

   35.20.02 Rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaatio (siirtomääräraha 3 v)

   Kyseiselle momentille ei ole varattuna määrärahaa vuoden 2017 talousarviossa. Ympäristöministeriö on tehnyt ehdotuksen 4 000 000 euron lisäämisestä ko. momentille. Määrärahaa saisi käyttää rakennetun ympäristön ja rakentamisen digitalisaatio -kärkihankkeeseen (KIRA-digi) ympäristöministeriön, valtion virastojen, kuntien ja maakunnan liittojen, yritysten sekä järjestöjen menoihin sekä kansainvälisen yhteistyön kuluihin ja maksuihin.

   Uudessa laissa korjausavustuksista niiden myöntäminen ehdotetaan siirrettäväksi kunnista Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukselle. Tätä varten ARAan arvioidaan tarvittavan lisähenkilöitä ja resursseja yhteensä 350 000 euron määrästä. Avustusmuoto on volyymiltaan suuri, noin 3 500 myönnettyä avustusta vuosittain. Hakemusten käsittely tulee sisältämään paljon neuvontaa, ohjausta ja asiakaspalvelua. Virastoon on rakenteilla sähköinen tukien haku- ja käsittelyjärjestelmä. Kuntaliiton asiantuntija-arvio kunnille avustusten käsittelystä nykyisin aiheutuvista kustannuksista on 3,5–4 miljoonaa euroa vuodessa. Kun valtionapuviranomaisen tehtävät siirretään ARA:lle lukuun ottamatta tarvittaessa tehtäviä avustuskohteen tarkastuksia, voidaan arvioida, että kunnille ei jatkossa aiheudu avustuksista vähäistä suurempia kustannuksia.

2. **Miten varmistetaan, että pitkän korkotukilaina –mallin mukaista vuokra-asuntotuotantoa lähtee liikkeelle, kun pitkä- ja lyhytaikainen korkotukilaina myönnetään samasta valtuudesta**

   Korkotukilainoituksen hyväksymisvaltuutta ohjataan valtioneuvoston vahvistamalla käyttösuunnitelmalla, jota ARA toteuttaa myöntäessään korkotukilainoja. Käyttösuunnitelman painopiste on pitkässä korkotukilainoituksessa.

   Lisäksi esimerkiksi Helsingin seudun MAL-sopimuksessa on asetettu erilliset tavoitteet pitkän korkotuen vuokra-asuntotuotannolle. Kunnat ovat sitoutuneet tavoitteen saavuttamiseen mm. tontinluovutuksessa.

3. **ARA-rahoituksen ja erityisesti pitkän korkotukilaina -mallin kokonaisuudistus**

   Hallitus on linjannut jo budjettiriihen yhteydessä lainoituksen lyhennysohjelmien takapainotteisuuden vähentämisestä. Myös eduskunta on edellyttänyt pitkän korkotuen kehittämistä. Asiaa valmistellaan ministeriössä.

Tässä yhteydessä pitkän korkotuen lainoitusta tarkastellaan lyhennysohjelman lisäksi muutenkin, jotta se vastaisi paremmin mm. tulevien korjausten rahoituksen edellytysten parantumiseen ja vuokrataloyhtiöiden toimintaedellytysten säilymiseen pitkällä aikavälillä.

Lainoituksen ehtoja tarkastellaan myös asumisoikeusasuntojen lainsäädäntötyön yhteydessä ko. tuotannon osalta.

4. Miten varmistetaan, että lyhyen korkotukilaina –mallin mukaisessa tuotannossa vuokra asettuu kohtuulliselle tasolle

Lyhyessä korkotukimallissa ARA vahvistaa asunnoille kohtuullisen alkuvuokran, jota voi korottaa vuosittain vain indeksiperusteisesti.

Laissa on lueteltu ne menoerät, joita alkuvuokraan saa sisällyttää. ARA tutkii sille tehdyistä korkotukilainahakemuksista, että alkuvuokraan ollaan todella sisällyttämässä vain nämä erät ja että alkuvuokran taso on muutekin kohtuullinen asukkaiden tulotasoon, talon sijaintiin yms. nähden. Jos näin ei ole, ARA kehottaa hakijaa alentamaan vuokratasoa, muussa tapauksessa korkotukilainaa ei hyväksytä. ARAn vahvistamaa alkuvuokraa saa korottaa vuosittain vain elinkustannusindeksin muutosta vastaavasti lisättynä enintään 1,5 %-yksiköllä.

Alustavien, puhtaasti laskennallisten arvioiden perusteella alkuvuokrataso tulisi olemaan Helsingin seudulla 17–20 euroa/m2/kk, mikä on enemmän kuin pitkällä 40 vuoden korkotukilainoilla rahoitetuista asunnoista mutta vähemmän kuin uusista vapaarahoitteisista vuokrasopimuksista pääkaupunkiseudulla perittävä vuokra. Juuri päättyneellä ensimmäisellä hakukierroksella korkotukilainanhakijoiden esittämät neliövuokrat vaihtelivat 10 ja 21 euron välillä. ARA tulee arvioimaan näitä vuokratasoja edellä kerrotulla tavalla ja vaatimaan tarvittaessa niiden alentamista kohtuullisena pidettävälle tasolle.

5. Arvio valiokunnassa kuullun asiantuntijan toteamuksesta ”rakentaminen on matalariskistä toimintaa pääkaupunkiseudulla, lyhytaikaisen korkotukilainan tuki valuu rakennuttajille”

Lyhytaikaisessa korkotuessa vuokrataso hyväksytään omakustannusperusteisesti ARAn toimesta edellä kuvatulla tavalla. Tämän jälkeen kohteen vuokrientarkistusta edelleen säännellään rajoitusajan aikana. Kohteita on haettu selvästi enemmän kuin niille on suunnattu valtuutta, jolloin ARA voi hyväksyä hinta-laatutasoltaan parhaat kohteet lainoituksen piiriin. Vapaarahoitteisiin vuokriin nähden lyhyt korkotukilainoitus tuottaa matalampaa vuokraa, jolloin tuki kohdentuu asunnoissa asuvalle.

Mikäli rakennuttajalla on korkotaso ja rahoitusedellytykset tuottaa asuntoja vapaarahoitteisesti vapaille vuokramarkkinoille, on loogista, että se tuottaa vapaarahoitteista tuotantoa lyhyenkin korkotukituotannon sijaan (eli maksimoi voittonsa ilman tukea).

6. Keinot tonttitarjonnan lisäämiseen

Suurten kaupunkikeskusten tonttituotannon lisäämisessä on keskeistä koko tonttituotantoketjun toimiminen. Tonttituotantoketju käsittää maanhankinnan, kaavoituksen, kunnallistekniikan toteuttamisen sekä tonttien luovutuksen. Yksikin pullonkaula tässä ketjussa vähentää tonttituotantoa ja -tarjontaa.

Maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksista saatujen kokemusten perusteella voidaan todeta, että valtion ja kuntien väliset MAL-sopimukset ovat yksi toimivimmista keinoista, joilla tonttituotantoa voidaan lisätä. MAL-sopimusten tavoitteena on yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän yhteensovittaminen siten, että luodaan edellytyksiä tonttitarjonnan ja asuntotuotannon merkittävälle lisäämiselle. Sopimuksen tarkoituksena on myös lisätä kuntien keskinäistä sekä kaupunkiseudun ja valtion välistä sitoutumista yhteisvastuulliseen asuntopolitiikkaan. Tonttituotannon ja -tarjonnan määrään vaikuttaa käytännössä kuitenkin myös paitsi vallitseva asuntomarkkinatilanne myös kuntien aktiivisuus asuntotonttien kaavoituksessa.

Suurista kaupunkiseuduista erityisesti pääkaupunkiseudulla ja Helsingin seudulla eivät tonttituotanto ja asuntotarjonta ole kysyntää vastaavia. Uudessa Helsingin seudun MAL-sopimuksessa 2016–2019 on tästä syystä tonttituotannon määrää nostettu aiempaan sopimukseen nähden merkittävästi (4,8 milj. kem2 => 6,5 milj.kem2). Samalla myös asuntotuotannon määrää on uudessa sopimuksessa nostettu 50 000 asunnosta 60 000 asuntoon.

7. ARA-vuokra-asuntojen tulorajojen vaikutus segregaatioon

Tulorajat on mitoitettu siten, että pienituloiset palkansaajat mahtuvat tulorajoihin. Tiukinta on kahden hengen tulonsaajataloudella, jonka tuloraja on 5 100 euroa (yhden hengen tuloraja 3 000 euroa). Asukkaista ylituloisia on Helsingissä alle 10 prosenttia; muuttovirtatarkastelu kuitenkin osoittaa, että muihin hallintamuotoihin muutetaan herkästi tulojen ja samalla siis myös valinnanmahdollisuuksien kasvaessa. Ympäristöministeriö on käynnistämässä selvitystä hallitusohjelmassa suunnitelluista ARA-asukkaiden tulojen määräaikaistarkistuksista, mutta sen yhteydessä voi olla liian aikaista saada seurantatuloksia tulorajojen vaikutuksista.

Huono-osaisuuden kasautuminen, eli pienituloisimpien ja heikompiosaisten keskittyminen samoille alueille, ruokkii segregaatiokehitystä. Segregaatio ilmenee noin 5–10 vuoden viiveellä, joten tämän hetken toimenpiteiden vaikutukset ovat nähtävissä vasta usean vuoden kuluttua, ja alkanutta kehitystä on käytännössä mahdotonta pysäyttää. Eriytymiskehitys on viimeisen kymmenen vuoden aikana voimistunut kaikkialla Euroopassa ja sama ilmiö on nähtävissä myös Suomessa, vaikka kehitys on vielä maltillista.

Tulorajojen käyttöönotosta on tullut runsaasti negatiivista palautetta asukkailta. Asukkaat ovat erittäin huolissaan tulevaisuudestaan ja etenkin vaihtelevien tulojen vaikutuksesta tulorajaharkintaan.

8. Tilannekatsaus normien purkamisesta

Ympäristöministeriön toimialalla normien purkaminen ilmenee erityisesti menettelyjen sujuvoittamisena. Menettelyjen sujuvoittaminen ilmenee asiakkaille parempana palveluna ja tehokkaampina viranomaistoimintoina. Uudistuksen kohteena on keskeinen ympäristölainsäädäntö kuten maankäyttö- ja rakennuslaki, ympäristönsuojelulaki ja laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä.

Ympäristöministeriössä on käynnissä Suomen rakentamismääräyskokoelman uudistaminen vuoteen 2018 mennessä. Kaikki rakentamismääräyskokoelman osat käydään läpi. Vaatimusten laajuutta ja määrää arvioidaan, asetuksina annetuista ohjeista luovutaan ja vaatimusten määrää

muutoinkin vähennetään rakentamisen laatua heikentämättä. Samalla pyritään edistämään yhdenmukaista vaatimusten tulkintaa, mikä edistää rakennussektorin toimintaa koko maassa.

Seuraavat hallitusohjelman mukaiset toimenpiteet on toteutettu maankäyttö- ja rakennuslain osalta:

- Maakuntakaavojen ja kuntien yhteisten yleiskaavojen vahvistusmenettelystä ympäristöministeriössä luovutaan. (Voimaan 3/2016.)
- Poikkeamispäätöksiä siirretään kokonaisuudessaan kuntiin. (Voimaan 1.4.2016.)
- MRL:n muutoksessa alueellisen poikkeamisen soveltamisalaa laajennettiin koskemaan myös asemakaava-alueella olemassa olevan liike- tai toimistorakennuksen tilojen muuttamista asuinkäyttöön tai muuhun ympäristöhäiriötä aiheuttamattomaan käyttöön. (Voimaan 1.4.2016)

Hallituksen esitys maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi tavoitteena hallitusohjelman mukaisesti sujuvoittaa kaavoituksen ja rakentamisen päätösprosesseja on tarkoitus antaa 24.11.2016. (Sisältöä mm. yleiskaavan nykyistä laajempi rakentamisen ohjaaminen, vaiheittaisten asemakaavojen laatiminen, ELY-keskusten valitusoikeuden rajaaminen, vähittäiskaupan suuryksikön pinta-alarajan nostaminen ja kaupan laatuluokituksesta luopuminen kaavoituksessa).

Kaavaprosessien kitkakohtia käsittelevä hanke on käynnistymässä. Esteettömyyttä koskevan asetuksen valmistelu on käynnissä.

Ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain muutokset tulivat voimaan 1.7.2016. Muutoksilla yhdistettiin ympäristöluvan ja maa-ainesluvan käsittely. Ympäristönsuojelulain muutos haja-asutusalueiden jätevesiä koskevan sääntelyn kohtuullistamisesta on parhaillaan eduskunnan käsittelyssä. Meneillään olevassa ympäristönsuojelulain uudistamishankkeen 3. vaiheessa valmistellaan hallituksen esitys ympäristönsuojelulain muuttamisesta ja siihen liittyvä valtioneuvoston asetuksen muutos. Lain ja asetuksen muutoksella sujuvoitetaan edelleen ympäristölupamenettelyä. Muutoksilla on tarkoitus siirtää eräitä toimintoja pois luvanvaraisuudesta joko kokonaan tai selkeästi kevyempien menettelyjen piiriin. Erityisesti eläinsuojien lupamenettelyn sujuvoittaminen on kehittämiskohteena. Ensimmäinen hallituksen esitys on tarkoitus antaa vielä syysistuntokaudella 2016 ja toinen vuonna 2017.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskeva lainsäädäntö on uudistettavana. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa marraskuun lopussa. Uudistuksessa mahdollistetaan YVA-menettelyn korvaaminen hankekaavan laadintaan liittyvällä menettelyllä.

Parhaillaan valmistellaan ympäristöministeriön ja oikeusministeriön yhteistyönä vesilain ja ympäristönsuojelulain muutoksenhakusäännösten muutokset valituslupajärjestelmän käyttöönottamiseksi. Samalla yhdenmukaistetaan maankäyttö- ja rakennuslain valituslupasäännökset. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa kevätistuntokaudella 2017.

Ympäristöllisten menettelyjen yhden luukun palvelujen lainsäädäntöhanke asetettiin lokakuussa. Tavoitteena on laatia yhdennetyn menettelyn laki, mikä mahdollistaa samaa toimintoa koskevien lupien yhdistämisen ja yhteen sovittamisen. Lakiehdotukset valmistuvat vuoden 2017 lopussa ja hallituksen esitys on tarkoitus antaa kevätistuntokaudella 2018.

9. Arvio kansallisen korjausrakentamisohjelman tarpeellisuudesta

Ympäristövaliokunta on lausunnossaan hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi (YmVL 19/2016 vp—HE 134/2016 vp) todennut, että ”Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talous-arvioksi vuodelle 2017 Valiokunta toteaa, että kansalliset hometalkoot tuotti monia myönteisiä muutoksia toimintatapoihin ja tämän työn jatkamiseksi olisi perusteltua valmistella työn jatkamiseksi kansallinen korjausrakentamisohjelma.”

Suomen kiinteistöistä yli puolet on rakennettu 1960–80-luvuilla. Suurin syy home- ja muihin sisäilmaongelmiin on rakennuskannan vanheneminen ja viivästyneet peruskorjaukset. Muita syitä ongelmiin ovat mm. kyseisen aikakauden huonolaatuinen rakentaminen ja rakennusten huoltotoimenpiteiden puutteet. Suomalaisen rakennuskannan korjausvaje on huomattava.

Korjausvajeen kaventaminen ja rakennusten palvelukyvyn turvaaminen on kiinteistönomistajien vastuulla. Edes aivan välttämättömiä kuntien rakennusten korjausvajeita ei voida ratkaista valtion-avustuksilla. Lähtökohtana on, että kiinteistöjen omistajien tulee suorittaa tarvittavat korjaukset rakennusten turvallisuuden ja terveellisyyden ylläpitämiseksi. Taloudellisesti keskeisessä roolissa on suunnitelmallinen rakennusten elinkaaren aikainen huolto- ja ylläpito sekä huolellinen uudis- ja korjausrakentaminen. Välttämättömien korjausten lykkääminen yleensä vain pahentaa tilannetta niin rakennusten käyttäjien kuin korjausten kustannusten kannalta.

Kosteus- ja hometalkoiden ohjelmallisen osuuden loppuessa vuonna 2015 sosiaali- ja terveysministeriössä oli valmistelussa talkoiden jatkohankkeena ”Terveiden talojen Suomi”, joka tähtäisi rakennusten terveellisyyden kokonaisvaltaiseen parantamiseen. Valmisteltu ohjelma ei vielä ole käynnistynyt.

10. METSO-ohjelman tavoitteiden saavuttaminen, myös laadullisesta näkökulmasta

Valtioneuvoston vuonna 2014 hyväksymän Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelma (METSO-ohjelma) perustuu maanomistajien vapaaehtoisiin suojelutarjouksiin. Ohjelmaa koskevan periaatepäätöksen mukaan suojelun tavoitteena on 96 000 hehtaaria arvokkaita metsäalueita. Syyskuussa 2016 tavoitteesta on toteutettu n. 62 % eli n. 59 600 hehtaaria. Jotta ohjelma saadaan valmiiksi tämän pinta-alatavoitteen osalta vuoteen 2025 mennessä, tulisi vuositoteutuksen pysyä noin 4 000 hehtaarissa. Nykyinen määräraha kehys mahdollistaa noin 3 000 hehtaarin toteutuksen 2017, noin 2500 hehtaaria vuonna 2018 ja noin 2 200 hehtaaria vuonna 2019.

METSO-ohjelmaa on arvioitu viimeksi vuonna 2012 tehdyssä väliarvioinnissa. Arvioinnin mukaan METSO on onnistunut tavoitteissaan laajalla toimenpidevalikoimallaan ja toimijoiden yhteistyöllä. Väliarviossa esiteltyjen tutkimustulosten perusteella METSOn luonnontieteelliset valintakriteerit toimivat lajistollisesti arvokkaiden kohteiden tunnistamisessa. Esimerkiksi Uudellamaalla tehdyssä tutkimuksessa on havaittu, että METSO-kohteilla on ollut selvästi keskimääräistä enemmän lahopuuta ja niistä riippuvaista suojelullisesti merkittävää lajistoa. Myös äskettäin valmistunut opinnäytetyö, jossa tutkittiin Keski-Suomen alueen METSO-kohteita, osoitti että METSO suojelu on kohdentunut hyvin luontoarvoiltaan arvokkaimpiin metsiin. Kritiikkiä ohjelman kohteet ovat saaneet siitä, että osa kohteista on pienialaisia, eivätkä kaikki kohteet ole kytkeytyneitä olemassa oleviin suojelukohteisiin.

Rahoitus 2017-2019

METSO-ohjelman 96 000 hehtaarin suojelutavoitteen toteutus maksetaan ympäristöministeriön momentilta 35.10.63 (Luonnonsuojelualueiden hankinta ja korvaukset). Määrärahaa on leikattu selvästi vuodelle 2016, sopeutumistoimien jatkuessa samalla tasolla koko kehyskauden. Määräraha vuosina 2017–2019 on 18,63 milj. € vuosittain, kun se vielä vuonna 2015 oli n. 48 milj. €. Määrärahaa käytetään myös muiden luonnonsuojeluvarausten toteuttamiseen. Ympäristöministeriön arvio on, että rahaa METSO-ohjelman toteuttamiseen voidaan varata momentilta noin 15milj. €/2017, n. 12 milj. €/2018 ja n. 10 milj. €/2019. Vuotuisen 4 000 hehtaarin saavuttamiseen kuluu laskennallisilla METSO-toteutuksen keskimääräisillä hehtaarihinnoilla n. 18 milj. €/vuosi.

METSOn toteutus 2017-2019

METSO-toteutuksen pinta-alatavoitetta on laskettu tuleville vuosille vastaamaan määrärahakehystä. Alentunutta määrärahaa suunnataan metsien suojelun kannalta tärkeimmille painopistealueille Etelä-Suomeen etenkin Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Hämeen, Pirkanmaan ja Kaakkois-Suomen ELY-keskusten alueelle. METSO-ohjelman painopistettä lopputoteutuksen osalta pyritään saamaan eteläisimpään Suomeen, missä METSOn toteutus ei ole edennyt yhtä hyvin, kuin muualla maassa ja jossa suojelupinta-alat ovat alhaiset. ELY-keskuksia on myös kehotettu priorisoimaan suojeluun tarjottuja kohteita entistä selkeämmin. Jatkossa pyritään toteuttamaan entistä laadukkaampia ja laajempia tai nykyisiä suojelualueita hyvin täydentäviä kohteita. ELY-keskusten kanssa käydään asiasta marraskuussa 2016 linjauskeskustelut, joissa sovitaan tarkemmin millaisiin kohteisiin toteutus kunkin ELY-keskuksen alueella pyritään suuntaamaan.

Ympäristöministeriö pitää tärkeänä lisämäärärahojen myöntämistä METSO-ohjelmalle.

11. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenojen riittävyys

SYKE:n toimintamenomäärärahat supistuvat tulevana kahtena vuonna selvästi.

SYKE, kehys (euroa)

TA2016	2017	2018	2019	2020
30 014 000	25 878 000	23 434 000	23 098 000	23 080 000

Isoimmat toimintamenomäärärahaa vähentävät päätöskokonaisuudet muodostuvat pääministeri Kataisen hallituksen päättämän Tutkimuslaitosuudistuksen (TULA) ja nykyisessä hallitusohjelmassa asetettujen säästötavoitteiden toimeenpanosta.

Valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistuksen edellyttämästä 3,057 milj. euron leikkauksesta budjettirahoitukseeen on yhteistyössä ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen kanssa sovittu jyvitettäviksi eri tutkimusteemoille ja toiminnoille. Hallitusohjelman toimeenpanon yhteydessä päätetty kahden miljoonan euron toimintamenorahoituksen erillisleikkaus kohdistuu 800 000 euroa kuluvaa vuotta suurempana vuodelle 2017. ENVIBASE-tuottavuushankkeen rahoitus vähenee suunnitellusti 600 000 euroa vuonna 2017. Toimintamenomääräraha vähenee vuonna 2017 noin 4 milj. euroa verrattuna vuoteen 2016.

12. **Miten ministeri suhtautuu Pidä Saaristo Siistinä ry:n pyyntöön vuosittaisesta 500 000 euron lisätoiminta-avustuksesta 3-5 vuoden ajan. Avustuksella toteutettaisiin kolmen huoltoaluksen uusiminen**

Pidä Saaristo Siistinä ry tekee merkittävää jätehuolto- ja ympäristötietoustyötä kaikilla toiminta-alueillaan (Pohjanlahti, Saaristomeri, Itäinen Suomenlahti, Päijänne, Saimaa ja Pirkanmaa). Momentin 35.01.65 määrärahasta 500 000 euroa osoitetaan vuonna 2017 Pidä saaristo siistinä ry:lle alusinvestointitukena, jotta Saaristomerellä liikennöivä alus M/S Roope pystytään uusimaan. Yhdistyksen aluksista myös Pohjalahdella, Päijänteellä ja Saimaalla liikennöivät kolme muuta huoltoalusta ovat kuitenkin tulossa elinkaarensa päähän ja näiden uusiminen on ajankohtaista lähivuosina. Jotta merien ja vesistöjen roskaantuminen estettäisiin jatkossakin tehokkaasti ja saariston virkistyskohteiden jätehuollon järjestäminen säilyisi hyvänä kaikilla vesistöalueilla ministeriö kannattaa lisä-avustuksen kohdentamista Pidä Saaristo Siistinä ry:n huoltoalusten uudistamisiin lähivuosien aikana.

13. **Miten ministeri ylipäätään suhtautuu saaristoalueiden jätehuollon toteuttamiseen valtionavustuksella, kun jätehuolto mantereella kuuluu kuntien vastuulle**

Järjestely on tällä hetkellä melko toimiva. Pidä Saaristo Siistinä ry tekee tiivisti yhteistyötä paikallisten jätehuoltoyhtiöiden kanssa vakituisten- ja kesäasukkaiden jätehuollon osalta. Tästä työstä PSS laskuttaa jätehuoltoyhtiöitä. Venesatamien ja virkistysalueiden jätehuolto on vapaa-ajan harrastukseen liittyvää palvelua, jota ei suoraan voi lain mukaan asettaa kunnan tehtäväksi. PSS on hoitanut saaristoalueilla olevilla virkistys ja satama-alueilla jätehuoltoa hyvin ja heillä on hyvää kokemusta saaristoalueiden jätehuollossa. Yhteistyössä paikallisten jätehuoltoyhtiöiden kanssa jätehuolto saaristossa on saatu hoidettua erittäin kustannustehokkaasti.

14. **Kuka vastaa ympäristötöiden tekemisestä, onko maakuntauudistuksella vaikutusta kyseiselle sektorille**

Pilaantuneita maa-alueita on tutkittu ja kunnostettu vuodesta 2016 alkaen valtakunnallisen pilaantuneiden maa-alueiden riskienhallintastrategian mukaisesti. Kohteet on valittu maaperän tilan tietojärjestelmästä riskiperusteisesti ja priorisoitu valtakunnalliseen tutkimus- ja kunnostusohjelmaan. Ohjelman toteutus on keskitetty Pirkanmaan ELY-keskukselle. Isännättömien kohteiden osalta kunnostukset toteutetaan ns. valtion jätehuoltotöinä. Valtion jätehuoltotöiden koordinointi on esitetty valtion lupa-, ohjaus- ja valvontaviraston tehtäväksi.

Momentilta 35.10.61 ”Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen” on vuonna 2017 tarkoitus osoittaa 3,521 milj.euroa vesien- ja merenhoidon käytännön toimenpiteisiin, joita ovat mm. vesistökunnostukset, pohjavesien suojelusuunnitelmien laatiminen sekä haja-asutuksen jätevesineuvonta. Hankkeilla edistetään myös uusien tekniikoiden testausta ja käyttöönottoa, vaikuttavia ratkaisuja, hyvien käytäntöjen soveltamista, tai vesistöalueella toteutettavia kokonaisvaltaisia toimenpideyhdistelmiä. Rahoitus myönnetään pääosin valtionavustuksina hankkeisiin, joita toteutetaan yhteistyönä kuntien, alueen asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen kesken. Määrärahaan sisältyy hallituksen kärkihankkeen ”Kiertotalouden läpimurto, vesistöt kuntoon” meren- ja vesienhoidon toimenpiteeseen budjetoitu 2 miljoonaa euroa.

Maakuntauudistuksessa nämä tehtävät suunnitellaan siirtyviksi maakuntien vastuulle, ja niihin tarkoitettu ao. momentin määräraha maakunnan yleiskatteiselle momentille.

15. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan tavoitteena on, ettei vuoden 2020 jälkeen kukaan kehitysvammainen henkilö ei asu laitoksessa, arvio tavoitteen toteutumisesta

Kehitysvammalaitosten paikkojen määrän arvioidaan olevan vähäinen vuonna 2020. Vuosina 2010–2015 pitkäaikaisten laitospaikkojen määrä on vähentynyt yli 900:lla. Tällä hetkellä pitkäaikaispaikkoja on noin 900. Kun sama vauhti jatkuu, vuonna 2020 lienee noin 100–150 pitkäaikaispaikkaa jäljellä.
Tuolloin jäljellä olevien paikkojen ja henkilöiden kohdalla kysymys on erityistarpeista, kuten rikoksista tuomitsematta jätetyt kehitysvammaiset henkilöt. Heidän hoidon keskittäminen tultaneen ratkaisemaan sote-uudistuksessa keskittämistä vaativien tehtävien yhteydessä. Tällaisia erikoistuneita yksikköjä tarvittaneen vain muutama koko maahan.

16. Arvio alle 18 –vuotiaiden kehitysvammaisten henkilöiden laitosasumisen vähentymisestä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan määrä ei ole vähentynyt toivotulla tavalla.

Vuosina 2010–2014 kehitysvammaisten lasten määrä laitoksissa on pysynyt jokseenkin samalla tasolla (vuoden 2009 lopussa 124 lasta ja vuoden 2014 lopussa 114 lasta). Kehitysvammaisten lasten kohdalla on kyse perheiden tukemisesta erilaisilla palveluilla, perhehoidon tarjonnasta ja lapsille tarkoitetuista asuntokohteista, kun vanhempien luona tai perhehoidossa asuminen ei ole mahdollista.

Vammaisille lapsille ja heidän perheilleen suunnatut palvelut ovat kuitenkin riittämättömiä osassa maata, eivätkä vastaa laitoksissa olevien lasten ja nuorten vaativiin tarpeisiin. Nämä tarpeet ovat erilaisia eri-ikäisillä. Pienillä lapsilla kyse voi olla vaativasta lääketieteellisestä hoidosta. Sen sijaan aikuisikää lähestyvillä nuorilla mm. haastavasta käytöksestä aiheutuu palvelutarpeita.

ARA voi avustaa lapsille tarkoitettujen asuntokohteiden rakentamista. Juuri päättyneessä investointiavustusten haussa tuli kolme hakemusta lasten asuntokohteille. Aikaisemmin ARA on avustanut parin kohteen rakentamista. Hakemuksia on siis tullut vähän.
Hallituksen kärkihankkeet lasten ja perheiden palvelujen kehittämisestä (LAPE) ja kaikenikäisten omaishoidon kehittämisestä (I&O) tuovat uusia malleja lasten ja nuorten kotona asumisen tueksi. LAPE-hankkeessa kehitetään myös vaativia erityispalveluja vammaisille lapsille.
STM tulee jatkossakin kiinnittämään huomiota vammaisten lasten ja nuorten palveluihin ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen asumisessa. Vammaislainsäädännön uudistamisessa tämä on yhtenä keskeisenä teemana.

17. Miten ministeri suhtautuu valtionavustuksen myöntämiseen Metsästäjäliitolle mom.35.01.65?

Momentin 35.01.65 määräraha voidaan käyttää yleisavustuksiin valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille sekä valtakunnallisille asunto- ja rakennusalan järjestöille näiden neuvonta- ja valistustoimintaan.

Momentin määräraha kohdennetaan myös kestävää kehitystä, kulttuuriympäristön vaalimista sekä muuta ympäristökasvatusta ja –valistusta edistävien valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävien hankkeiden tukemiseen. Näitä hankeavustuksia voivat hakea rekisteröidyt yhdistykset pääasialliseen toiminta-alaan katsomatta, yritykset ja kunnat.